

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' מטות-מסעי תשפ"ג

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני כניסת ויציאת השבת:

ירושלים - 19:11 | 20:27

תל אביב - 19:28 | 20:29

חיפה - 19:22 | 20:31

טבריה ומגדל - 19:25 | 20:29

באר שבע - 19:27 | 20:27

מלחמת הקיום הנצחית

מה בלעם עושה בשדה הקרב?

תחנה ראשונה, שאלה ראשונה - בלעם אינו ממלכי מדין והוא אף לא חלק מהציווי "נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים" אז למה הרגו אותו? איפה הם צוו על הריגתו אם אכן הם צוו? אנחנו לא פרו-בלעם, אלא פשוט מנסים לברר לפי מה הם עשו את זה - האם 'סתם התחשק להם', על הדרך להוסיף את הריגתו? מעבר לכך, מה עושה שם בלעם בשדה הקרב? הוא הרי לא ממדון. הוא גורש ע"י בלק וכתוב מפורש שבלעם הלך אל מקומו, כלומר לארם, כפי שכתוב "מן ארם ינחני בלק" (שם כ"ג, ז), אז מה הוא עושה פה? רש"י מביא תשובה שהיא דוגמא קלאסית לזה שאנחנו זוכרים רק חצי או שלישי מפירושו של רש"י אבל מפספסים את המכלול -

... בלעם הלך שם ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו... (שם ברש"י)

הוא אמנם נכשל בניסיון שלו לקלל אותו ובלק העיף אותו ואמר לו 'אתה לא תראה ממני גרוש' -

וַעֲתָהּ בְּרַחֲלֶךָ אֶל־מְקוֹמָהּ אֲמַרְתִּי כִּפְדֹ אֶכְבְּדֶךָ וְהִנֵּה מְנַעַךְ ה' מִכְּבוֹדִי. (כ"ד, י"א)

אבל אחר כך הוא הציע לבלק הצעה חדשה - להושיב את ישראל בשיטין, "אלוהיהן של אלה שונא זימה הוא", והוא ארגן הגפה של עשרים וארבעה אלף איש, ימח שמו, ועל זה הוא בא כעת לקבל תשלום. רש"י מביא את זה בשם הספרי, אבל לפי זה צריך להבין - ראשית, למה הוא צריך ללכת? שיעשו לו העברה בנקאית. וחוף מזה - הוא רואה שעם ישראל יוצא שם למלחמה עם מדיין, אז למה הוא לא בורח? הוא הרי לא טיפש - תברח, תלך משם! על זה רש"י לכאורה לא עונה (האמת היא שרש"י כן עונה על זה ונראה את זה להלן).

זכיר לרגע את דברי יונתן בן עוזיאל על הפסוק שם, שמי שהרג את בלעם היה פנחס בשם הקדוש ובלעם עף לשמיים, ופנחס אמר לו הרי אתה לבן הארמי -

וַיֵּת בְּלַעַם בַּר בְּעוֹר קִטְלוֹ בְּסִיפָא וְהָיָה כִּי יִוֶּן דְּחַמָּא בְּלַעַם חֲיִיבָא יֵת פִּינְחָס פְּהֵנָא רְדִיף מִן בְּתָרוֹי עֶבֶד מְלִתָּא דְקוֹסְמִין וּפְרַח בְּאוֹרֵי שְׁמִיָּא מִן יַד אִידְכָר פִּינְחָס שְׁמָא רַבָּא וְקַדִּישָׁא וּפְרַח בְּתָרוֹי וְאַחֲדֵיהּ בְּרִישֵׁיהּ וְאַחֲתֵיהּ שְׁלָף סִיפָא וּבְעָא

הציווי האחרון למשה

השבת אנו מסיימים לקרוא את חומש במדבר, זוהי שבת 'חזק', זו גם השבת השניה של תלתא דפורענותא לקראת הנחמה והתשובה והשמחה, ואני מבקש לעסוק בשיעורנו במלחמת מדיין של אז ושל היום ובעצם של כל יום. יה"ר שהשיעור הזה ייתן כוחות לכולנו, ולכל לוחמי ישראל.

בפרשה הקודמת צווה משה "צרור את המדיינים" והנה כעת הוא מצווה -

נָקֹם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמְּדִינִים אַחַר תִּאֶסֶף אֶל־עַמִּיךָ. (במדבר ל"א, ב')

זה בעצם הציווי האחרון למשה - "ואחר תאסף אל עמך". אני מבקש לעבור בכמה תחנות במלחמה הזו ובספיחיה, ולשאול עליהן שאלות בפשוטו של מקרא, ומתוכן להגיע לתובנות מה לנו ולמלחמה הזו.

ובכן, משה רבנו שולח בפרק ל"א את שנים עשר אלף החיילים, "אלף למטה אלף למטה", כולם יוצאים וחוזרים לשלום - דבר שהוא פלא עצום בפני עצמו, כאשר איתם נשלח המצביא פנחס בן אלעזר -

וַיִּשְׁלַח אֹתָם מֹשֶׁה אֶלְפֵי לַמִּטָּה לְצַבָּא אֲתָם וְאֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן לְצַבָּא וְכֹלֵי הַקָּדָשׁ וְחֻצְצֵרוֹת הַתְּרוּעָה בְּיָדָם. (שם ו')

כבר בהתחלה מתואר הסיכול הממוקד שאותו עושים הלוחמים לראשי הקרב על חליהם -

וַיִּצְבְּאוּ עַל־מַדְיָן כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה וַיַּהַרְגוּ כָּל־זָכָר. (שם ז')

עדיין לא מדובר פה על הנשים. הרי המלחמה באה בגלל הבעיה עם נשות מדיין ראשית הם באים והורגים את הזכרים - וְאֶת־מַלְכֵי מַדְיָן הָרְגוּ עַל־חֲלָלֵיהֶם אֶת־אוּרִי וְאֶת־רָקֵם וְאֶת־צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רַבֵּעַ חַמֶּשֶׁת מַלְכֵי מַדְיָן וְאֶת בְּלַעַם בֶּן־בְּעוֹר הָרְגוּ בְּחָרֶב. (שם ח')

עד כאן מפורט את מי הרגו. בהמשך יתואר את מי הם שבו.

אבל אז מתחיל 'אקסידנט'. משה קוצף על בני החיל -

וּיִקְצָף מִשֵּׁה עַל פְּקוּדֵי הַחִיל שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשְׂרֵי הַמְּאֹת הַבָּאִים מִצְבָּא הַמְּלַחְמָה. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִשֵּׁה הַחֵייתֶם כָּל-נַקְבָּה. הֵן הִנֵּה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלַעַם לְמַסֵּר-מַעַל בְּ-ה' עַל-דְּבַר-פְּעוּר וְתִהְיֶה הַמַּגִּפָּה בְּעֵדַת ה'. (שם י"ד-ט"ז)

הוא רואה את הנשים בשבי וקוצף כעס גדול. כאן יוצא המרצע מן השק, למה משה כעס - 'הן, הנשים הללו, היו אלו שבגלל היה כל הבלגן אז איך החייתם אותן?!', ולכן -

וְעִתָּה הִרְגוּ כָל-זָכָר בְּטָף וְכָל-אִשָּׁה יִדְעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הִרְגוּ (שם י"ז)

איך יודעים מי הייתה בסיפור הזנות ומי לא? -

וכל אשה יודעת איש. ראויה להבעל אף על פי שלא נבעלה, ולפני הציץ העבירום, והראויה להבעל פניה מוריקות (יבמות סב): (שם רש"י)

על מה בעצם הויכוח בין משה לשרי החיל? מה הדיון ביניהם? ואכן הם מקבלים את סברת משה והורגים את כל הנשים.

פירוט ארוך מיותר

תחנה שלישית. עצם מהלך המלחמה מתואר בפסוקים בקיצור ואילו ההרחבה באה לאחר מכן, בתחנות שאחריהן. התחנה הבאה מדברת על ההלכות גיעולי כלים וטבילת כלים ממלחמה - איך מטבילים כלים, כלים שקונים מגויים שצריך להטביל אותם וכו', הכל מופיע אצלנו בפרשה. הם בזזו את השלל ואלעזר הכהן מלמד אותם את כל זה. הרמב"ן שואל - אלעזר, למה התעוררת פה? הרי היו מלחמות קודמות - לא מזמן לחמנו בסיחון ובעוג וכו' וגם שם היו כלי מלחמה, שלל וכו', אז למה פה הוא מלמד אותם את ההלכות הללו ולא קודם לכן?

נמשיך לתחנה רביעית. משה נצטווה שאחרי שילחמו במדין הוא יאסף אל עמיו, ואנחנו רואים שהוא מעורב במלחמה הזו מעורבות מלאה. אנחנו גם רואים שאת המלחמה הזו מנהל לא יהושע אלא פנחס. זו מלחמה פלאית, מלחמה כהנית. אבל עבשיו צריך משה לפעול את הפעולה האחרונה שלו - לחלק את כל השלל יחד עם אלעזר. למה דווקא משה? זו פעולה טכנית לגמרי, ולמה לא ממנים מישהו אחר? אבל כאן קורה דבר מעניין. הקב"ה אומר להם - תספרו את כל השבי, תחלקו אותו לשניים, חצי לאנשי הצבא וחצי לשאר העדה. "חלק כחלק יאכלו" (דברים י"ח, ח'). אחרי זה, מתוך השלל צריך להרים מכס שהולך לכהנים. ממחצית השלל שחל אנשי המלחמה לוקחים אחד מחמש מאות -

וְהִרְמַת מְכַס לְ-ה' מֵאֵת אַנְשֵׁי הַמְּלַחְמָה הַיְצֵאִים לְצָבָא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחֲמֵשׁ הַמְּאֹת מִן-הָאָדָם וּמִן-הַבְּקָר וּמִן-הַחֲמֹרִים וּמִן-הַצֹּאן. (שם כ"ח)

ומתוך החלק של עם ישראל אחד מחמישים מכל סוג וזה הולך ללוויים -

לְמִקְטְלֶיהָ. פָּתַח פּוּמִיָּה בְּמִילֵי תַחֲנוּנֵיךָ וְאָמַר לְפִינְחָס אֵין תִּקְיִים ית נִפְשֵׁי מִשְׁתַּבְּעֵנָא לָךְ דְּכָל יוֹמֵיךָ דְאַנָּא קְיִים לִית אַנָּא מְלִטִיט ית עֲמָךְ. עֲנִי וְאָמַר לִיה הֲלֵא אַנְתָּ הוּא לְכֹן אַרְמָאָה דְבְעִית לְמִישִׁיצִיא ית יַעֲקֹב אֲבוּנָךְ וְנַחַת לְמִצְרַיִם בְּגִין לְמוּבְדָא זְרַעָא וּמִן בְּתַר דְנַפְקוּ מִמִּצְרַיִם גְּרִיתָא בְּהוּן עֲמַלְק רְשִׁיעָא וְכַדוּן אִיתְגַּרְתָּא אִיתְגַּרְתָּא לְמִילוּט יְתַהוּן וְכִיּוֹן דְחִמִּיתָא דְלֵא אַהֲנִין עוּבְדָךְ וְלֵא קִבִּיל מִימְרָא דִי מִינָךְ אֲמַלִּיכַת מְלִכָא בִישָׂא ית בְּלָק לְמוֹקְמָא ית בְּנִתְיָה בְּפִרְשַׁת אֲוִרְחָתָא לְמִטְעִיא יְתַהוּן וְנַפְלוּ בְּגִין כֹּן מְנַהוּן עֲשָׂרִין וְאַרְבַּעָא אֲלִפִין בְּגִין כֹּן לִית אֲפֻשֶׁר תּוּב לְמִקְיִמָא ית נִפְשָׁךְ וּמִן יַד שְׁלָף סִיפִיָּה מִן תִּיקָא וְקִטְלִיָּה. (תרגום יונתן שם ל"א, ח')

תרגום -

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. וכיון שראה בלעם את פנחס הכהן רודף אחריו, עשה מילות קסמים ופרח באויר השמים. מיד הזכיר פנחס בשם הגדול והקדוש ופרח אחריו לשמים ואחזו בראשו והורידו, ושלף חרב ורצה להורגו. פתח בלעם פיו בתחנונים ואמר לפנחס - 'אם תשאיר אותי בחיים, אני נשבע לך שכל ימי חיי לא אקלל את עמך'. ענה ואמר לו פנחס - 'הלווא אתה הוא לבן הארמי, שרצה להרוג את יעקב אבינו וגרמת לו לרדת למצרים כדי לאבד את זרעו ואחרי שיצאו ממצרים גירית בהם את עמלק הרשע, שניסה גם הוא לקלל אותם, וכיון שראית שלא הצליחו מעשיך ולא קיבל ה' ממך, ייעצת למלך הרשע בלק שיושיב את בנותיו על פרשת דרכים להחטיא את ישראל ונפלו בגלל זה עשרים וארבעה אלף מהם. לכן אין אפשרות להחיות אותך', ומיד שלף את חרבו מהנרתיק והרגו.

אמנם נקודת בלעם היא מהותית במלחמה אך הוא לא מופיע בצווי ולכן צריך להבין מדוע הוא מופיע כאן בין ההורגים הממוקדים שהרגו ישראל.

למה קצף משה?

הפסוקים ממשיכים לתחנה הבאה - הלקיחה בשבי של נשות מדין ובניהם -

וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-נְשֵׁי מְדִין וְאֶת-טַפָּם וְאֶת כָּל-בְּהֵמָתָם וְאֶת-כָּל-מִקְנֵהֶם וְאֶת-כָּל-חֵילָם בְּזוּז. וְאֶת כָּל-עַרְיָהֶם בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֶת כָּל-טִירָתָם שָׂרְפוּ בְּאֵשׁ. וַיִּקְחוּ אֶת-כָּל-הַשְּׁלָל וְאֶת כָּל-הַמְּלָקוֹחַ בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה. וַיָּבֹאוּ אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַשְּׁבִי וְאֶת-הַמְּלָקוֹחַ וְאֶת-הַשְּׁלָל אֶל-הַמַּחֲנֶה אֶל-עֵרְבַת מוֹאָב אֲשֶׁר עַל-יַרְדֵּן יְרֵחוֹ. (שם ט"ו-י"ב)

מתוארת פה מדרגה רוחנית מוסרית גבוהה ביותר, שלא לקחו לעצמם שום דבר וכפי שרש"י אכן מביא בשם חז"ל -

ויקחו את כל השלל וגו'. מגיד שהיו כשרים וצדיקים ולא נחשדו על הגזל לשלוח יד בבזה שלא ברשות, שנאמר את כל השלל וגו', ועליהם מפורש בקבלה 'שניך כעדר הרחלים' וגו', אף אנשי המלחמה שביך כולם צדיקים. (שם

רש"י)

לכפר על הרהור הלב של בנות מדין. (שם רש"י)

כנראה הכוונה להרהור עברה שהיה בעת המלחמה, ממש כעת, שהסתכלו בבנות מדין.

ניזכר שכאשר בני ישראל הביאו בהקמת המשכן למשה את המראות הצובאות, בהתחלה משה לא רצה לקבל והקב"ה היה צריך לשכנע אותו ובסוף מהן צופה הכיור, ואילו כאן הוא מקבל את זה בלי בעיות, באהבה ובשמחה -

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת-הַזָּהָב מֵאֵת שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְהַמָּאוֹת וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ אֶל-אַהֲל מוֹעֵד זַפְרוֹן לְבְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְפָנָי ה'. (ל"א נ"ד)

לזכרון לפני ה', ממש כמו צנצנת המן שירד מהשמיים או מטה אהרן שפרח עם הציץ והשקדים - "לזכרון לפני ה'". ותמוה - איך התכשיטים האלה, העגילים, הכומז, הם זיכרון לפני ה'?! עד כאן השאלות, וכעת נכנס להבנת העניין.

עצתו האמיתית של בלעם

צריך להפנים שסיפור מלחמת מדין הוא לא עוד מלחמה. זהו הציווי האחרון שבו מצווה משה - "ואחר תאסף אל עמירך". הציווי הזה הוא תכלית הבריאה, תכלית התורה, מהות כל העבודה שלנו בעולם. כל החלוקה בין משה לבלעם, בינינו לבין בלעם, כל הויכוח הזה הוא בינינו לבין מה שמתגלה בבנות מדין ותחילתו בבלעם.

שאלנו בהתחלה מה עשה שם בלעם במדין. בואו נראה שוב את רש"י, אבל את כולו -

... בלעם הלך שם ליטול שכר עשרים וארבעה אלף שהפיל מישראל בעצתו, ויצא ממדין לקראת ישראל [כלומר הוא כבר היה במדין קיבל את הכסף שלו ויצא ממדין, עם שיק בביס, ועכשיו הוא בא לקראת ישראל!] ומשיאן עצה רעה [הוא בא לתת לנו, לעם ישראל, עצות. שניים עשר אלף חיילים עם פנחס יוצאים למלחמה והוא מבקש לתת להם עצות. עייצעס גיבער]. אמר להם 'אם כשהייתם ששים רבוא לא יכולתם להם, ועכשיו ביי"ב אלף אתם באים להילחם?...' (שם ח' ברש"י)

מי שפספס את הרש"י הזה פספס בעצם את כל הפרשה. כלומר הוא אמר להם - 'אתם נורמליים? רק בשבוע שעבר בפרשת בלק הייתם שישים ריבוא. אני הצעתי לבלק להושיב בשיטים את בנות מואב ומדין - והם אכלו אתכם בלי מלח. בלי חיילים מולכם נפלתם כמו זבובים רק עם העצה שלי, אז עכשיו תצליחו? יצאתם מאיזה 'סמינר התחזקות' בענייני יצרים ועכשיו אתם באים רק שניים עשר אלף כדי להיכנס פנימה לשטח של מדין ולהילחם בהם? עכשיו יהיה להם הרבה יותר קל מולכם!'. שמענו את בלעם? זו לא מלחמה של פעם, זו מלחמה של היום בבוקר. אז מה העצה שלו? הנה - שמעתי על הרעיונות שלכם לעבודה עצמית על התאוות וכו'. תרגעו עם זה כבר. אי אפשר. 'לשבר את הטבע' אתם רוצים? אין לכם סיכוי. תשחררו. תתקדמו, אנחנו ב-2023... אין לכם סיכוי.

וּמִמַּחֲצֵת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָד מִן-הַחֲמִשִּׁים מִן-הָאָדָם מִן-הַבְּקָר מִן-הַחֲמִרִים וּמִן-הַצֹּאן מִכָּל-הַבְּהֵמָה וְנִתְּתָה אֹתָם לְלוֹיִם שְׂמֵרֵי מִשְׁכַּן ה'. (ל')

ואז התורה מפרטת פירוט שלם שבסופו מספר התורה כך - וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת-מֹשֶׁה. (שם ל"א) לכאורה, כך היה צריכה הפרשה הזו להסתיים אבל פתאום התורה באה ומפרטת בדיוקנות כל סוג מהשלל ובפירוט נפרד כמה יוצא כל מין וכמה יוצא המכס של אנשי הצבא וכמה של בני ישראל, כמה יוצא אחד מחמש מאות. לכאורה כל אחד יכול לחשב את זה לבד בעזרת חשבוניה של פעם, אבל התורה מקדישה לזה איזה עשרים פסוקים! כל מי שקורא בתורה מרגיש בקושי - בשביל מה? למה האריכות הזו? תגיד "ויעש משה ואלעזר הכהן ככל אשר צווה ה' את משה" וגמרנו. כל הפרשנים דנים בזה, והרמב"ן מבאר באופן מעניין, שהתורה מבארת בזה שמאז שהתחילו למנות את המלקוח ועד שחצו אותו והפרישו ממנו את המכס, לא מת אפילו לא בעל חיים אחד מכל השבי העצום הזה למרות שעבר לא מעט זמן (כי אם מת אחד הרי החצאים לא היו שווים). אומר הרמב"ן - תראו איזה נס גדול זה היה שלא מת אף אחד לאורך כל הזמן הזה.

האמת שאם ממשיכים את זה יוצא נס אפילו יותר גדול. יוצא שהמספרים של הצאן של מדין, אחרי שחצו אותם, כולם התחלקו בדיוק בחמש מאות ובחמישים בלי שארית. הקב"ה לא אמר מה לעשות עם היתרה, עם השארית שתישאר כשיחלקו בחמישים או בחמש מאות, ובאמת היה נס סטטיסטי (נס בתוך הטבע) שלא מת אף בפרט מהשבי והמלקוח ולא היתה שארית, וזה התחלק בדיוק. שואל הרבי מליובאוויטש זיע"א - זה נס יפה מאד ומה התכלית שלו? הרי הקב"ה לא עושה ניסים סתם. ומה זה בכלל מעניין? אנחנו נסתדר עם חצי כבש פחות או חצי כבש יותר.

זיכרון לפני ה'

תחנה חמישית ואחרונה. אחרי שמביאים את כל השבי, בני ישראל, הנשיאים וראשי המטות, מביאים למשה את הכל ואומרים לו כך -

וַיִּקְרְבוּ אֶל-מֹשֶׁה הַפְּקָדִים אֲשֶׁר לְאֶלְפֵי הַצָּבָא שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְשְׂרֵי הַמָּאוֹת. וַיֹּאמְרוּ אֶל-מֹשֶׁה עֲבַדֶּיךָ נִשְׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר בִּידְנוּ וְלֹא-נִפְקְדוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ. וְנִקְרָב אֶת-קַרְבָּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְלִי-זָהָב וְצִמְדָה וְצִמְדֵי טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנָי ה'. (שם מ"ח-מ"ט)

"קרבה ה'" זה מושג מעניין. הכוונה היא לא לקרבן למזבח אלא למה שהולך לבדק הבית, לשיפוצים, כסף. זה המקור שבדק בית נקרא גם הוא קרבן ה'. ונשים לב שמדובר בכל התכשיטים של נשות מדין - אצעדה (צמיד של רגל), צמיד (של יד), טבעת, עגיל (באוזן) וכומז (דפוס של בית הרחם, מקום הערוה). קרבן בא לכפר על חטאים ואילו אנחנו הבאנו את 'קרבה ה'". קרבן חטאת מכפר, אבל איך זה מכפר לפני ה'? מבאר רש"י -

תשחררו. שישים ריבוא לא התגברתם על בנות מדיין, אז שניים עשר אלף תתגברו?..."
ומסיים שם רש"י -

...נתנו לו שכרו משלם ולא קפחוהו. (שם ברש"י)

זה נשמע ציני אבל זה לא - 'השכר שלך הוא ההריגה שלך, עם השיפוד פנימה והחוצה. זה השכר היחיד שלך. זה השכר, התיקון שלך, כדי שיתקיימו הברכות שלך מפרשת בלק, כדי שתפסיק להשפיע פה בעולם'. זה עומק הויכוח של בלעם עם פנחס - 'תן לי להישאר ואני לא אקלל. אני אשפיע טוב' - 'לא מדובשך ולא מעוקצך, בלעם', עונה לו פנחס. וזה עומק הויכוח בין משה לשרי המאות ושרי האלפים. הם הביאו את הנשים בלי שהיה להם שום הרהור עברה ח"ו. הם הביאו אותם בשבי, מתוך כוונה שהם תהיינה נשות יפת תואר, לגייר אותן, נשים צדקניות, כל אחת תהיה רות המואביה או תמר. גדולות העולם הן יכולות להיות - את הלוחמים ואת המלכים הרגו ואת הנשים שבו. אך אז קוצף משה על פקודי החיל ומזכיר להם "הן הנה היו על בני ישראל בדבר בלעם". הוא מזכיר להם את בלעם כי 'אתם הרגתם את בלעם כי אתם מבינים שחייבים להיאבק ולחסל את הרעיון הבלעמי הזה שטוען - 'אין לך סיכוי. נפלת אתמול בבוקר ואתה תמשיך ותיפול. כבר הייתי בשלושים ימי כיפור שהבטחת לעצמך שאתה כבר יצאת מזה וגמרת עם זה - ובסוף חזרת לזה שוב. תפסיק עם השטויות. תשתחרר, אנחנו כבר ב-2023'.

אתם שהרגתם את בלעם, אומר משה, אתם מבינים שאת הקליפה הזאת צריך לחסל. לא את הכל אפשר להעלות. יש יסוד גדול בתורת הקבלה ובתורת החסידות שאת קליפת נגה אפשר בעבודה נכונה להעלות לצד הקדושה, אבל יש שלש קליפות טמאות לגמרי שאי אפשר להעלות אותם.² את החזיר אי אפשר להתיר או להעלות. רק הקב"ה יעשה את זה. רק בדמיונות אפשר. שבתאי צבי שר"י ניסה לטעון את זה שאפשר להעלות הכל, הם היו עושים 'סעודות מצווה' עם חלב במקום עם חלב. שמו הפרטי היה ברוך והוא נהג לברך בעת שהפר איסורים הלכתיים - 'ברוך מתיר אסורים', כאילו שאת הכל אפשר להעלות למעלה.

נס סטטיסטי

מעטה נבין את התשובות לכל השאלות ששאלנו. פרשת הגעלת וטבילת כלים נמצאת פה על אף שמקרים כאלו כבר היו במלחמות קודמות מול סיחון ועוג. לא רק מלחמות - גם אם סתם איזה יהודי במשך שנות הנדודים במדבר החליט לקנות כלי בחנות של גוי במדבר, הם לא שאלו מה עושים עם זה? וודאי שכן. אבל דיני טבילת כלים, מה כן יכול לעלות מגוי ואפילו ממדיין? מה שייך לקליפת נגה ומה לקליפות הטמאות - זה למדנו כאן בפרשה ממדיין. "זאת חוקת התורה" (שם ל"א, כ"א) מתחילה הפרשה הזו, כמו פרשת פרה אדומה. "אחר תאסף אל עמך" - אתה חייב פה לוודא שהקליפה הקשה, העבה

תקשיבו לי טוב, אני יודע מה אני מדבר. יש לי העצה בשבילכם וזה גם לא ייצא לכם יקר, כי כמו שאתם הולכים - כולכם תחוסלו שם. אני זה שאמר לבלק מי הם עם ישראל ושש מאות אלף בחור ממצרים לא הצליחו לנצח אותם, ושבשביל לנצח אותם אפשר רק בדרך של בנות מדיין שיחטיו אותן. אני יודע מה אני מדבר. גם אמרתי לו שלעתידי לבוא עם ישראל חי, ויש לכם סיכוי, ונצח ישראל לא ישקר, ו-'עם הנצח לא מפחד מדרך רחוקה' ואולי הוא גם רקד איתם את זה במעגלים. בלעם היה עם שטריימל, אבל הוא אמר להם - אבל אתם לא תצליחו. אין דבר כזה שאדם ישבור את הטבע שלו. תפסיקו עם זה. מי שאמר לכם שיקר. תירגעו'. כולנו מכירים את הבלעם הפנימי הזה. הוא בא להשיא להם עצה רעה ולכן הם הרגו אותו כי מלחמת מדיין זה הילחם בזה, בתפיסה של אותה זונה מדיינית שאומרת לך "מה איכפת לך? מה אני מבקשת ממך אלא פיעור"¹. שחרר.

קליפה טמאה לגמרי

זה הציווי למשה "אחר תאסף אל עמך" - משה רבנו אתה באת לעולם כדי לגלות איך משברים את הטבע ועולים למקום בו איש האלוקים מתגלה בכל אחד ואז מגיעים לחירות שאפשר להגיע אליה כל אחד ואחד. וכאשר תיאסף אל עמך תהיה קבור מול בית פעור ותמשיך לתת לנו כוחות משם, אבל לפני כן אתה חייב למגר את העוצמה של הקליפה המדיינית הזו, כי בלי שאתה תמגר אותה זה אי אפשר יהיה להיות פה. המשך העבודה יהיה אחרי מותך מול בית פעור, ובכל פעם שהפעור יעלה משה יוריד אותו, אבל לפני כן צריך את החלק המרכזי שעדיין לא נגמר - "נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים" אמר הקב"ה למשה, "אחר תאסף אל עמך", ומשה משנה את הציווי -

וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-הָעָם לֵאמֹר הַחֲלֹצוּ מֵאִתְּכֶם אֲנָשִׁים לְצַבָּא וַיְהִיוּ עַל-מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת-ה' בְּמִדְיָן. (ל"א, ג')

ומשה אף חוזר על השינוי הזה שוב כשהוא קוצף על פקודי החיל -

הֲאֵן הֲנֵה הָיוּ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר בְּלָעַם לְמָסַר-מַעַל בְּ-ה' עַל-דְּבַר-פְּעֹר וְתִהְיֶה הַמִּגְפָּה בְּעַדְת ה'. (שם ט"ז)

"הן הנה היו לפני ישראל", כלומר הן באו כנגד בני ישראל, אבל המגפה היתה "בעדת ה'" - לא בעדת ישראל אלא בעדת ה'! צריך להפנים שאני הוא עדת ה', ונקמת בני ישראל היא נקמת ה'. הקב"ה הקים פה את עם ישראל לכדי גלות שיש נפש אלוקית פעילה ודומיננטית ויכולה לעבוד פה בעולם ואני יכול לשבר את הטבע - של הכעס, של הניאוף, של ראיית העיניים, של ההרהור. אני צריך להכיר את זה, לדעת את הסכנה.

העצה האחרונה של בלעם, ומי שמפספס את זה פיפספס את כל האירוע (ככה קוראים לזה היום, 'אירוע'), הייתה לא על מגפה של עשרים וארבעה אלף אלא - 'חבר'ה אין לכם סיכוי.

¹ ע"י מדרש ספרי על במדבר כ"ה, א'.

² ע"י תניא פרק ז' ועוד.

וַנִּקְרָב אֶת-קַרְבָּן ה' אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא כְּלִי-זָהָב אֲצַעֲדָה וְצָמִיד טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵינוּ לְפָנֵי ה'. (שם מ"ט)

'לכפר על הרהור שהסתכלנו בבנות מדיין'. פירוט כל הכלים האלה הוא ההבנה שאני מכיר את מקומי, אני מכיר בסכנה ואני יודע שאני יכול לפול היום וגם מחר, אני מודע לאיפה אני נמצא - ואני יודע שהקב"ה ברא את העולם באהבה לטובתי כדי שאני אעלה את העולם ואביא אותו אל הטהרה, החירות שלו. "לכפר על נפשותינו". זה כוח מופלא.

חז"ל אומרים -

מַה בֵּין תְּלַמְדֵיךָ שֶׁל אֲבָרָהָם אֲבִינוּ לְתַלְמֵיךָ שֶׁל בְּלָעַם הַרְשָׁע? ... (אבות ה', י"ט)

יש כמה וכמה נקודות שמפורטות בזה שכולם קשורים למידות האדם - "עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה" מול "עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה" (שם). ר' נחמן שואל - מה זאת אומרת ההשוואה הזו? הרי אלו צדיקים ואלו רשעים, זה בכלל לא דומה. איך אפשר להשוות?! והתשובה היא - זו טעות לחשוב כך. בלעם הרשע היה לו שטריימל גדול, תלמידים ובית מדרש. בדיוק כמו אברהם אבינו. הם גם באו מאותה עיר - "אנחנו שנינו מאותו הכפר", מארם. ההבדל הוא אחד - האם אני עובד על לשבר את הטבע ואת המידות או שאני מושחת ומטונף. בלעם הרשע מדבר עם הקב"ה כאילו שהוא גדול הדור, יש לו שיעורים בקבלה ובאמונה. הוא אומר לשרי מואב - 'חכו הלילה יש לי חברותא עם הקב"ה, תיקון חצות קבוע. אני אשנה אותו קצת - יהיה בסדר'.

ההבדל הוא ההבנה של תפקיד האדם בעולם. בלעם הוא אותו כח שבא אלי ואומר לי - 'אח שלי, אם כשהיית 600 אלף נפלת מול בנות מדיין, אז היום ברור שלא יהיה לך סיכוי'. זה בלעם, בקפסולות. הוא עובד בוקר וערב, בלי הפסקה.

ה' שומרנו בשכנו ובקומנו

ומשפט לסיום. חז"ל בברכות אומרים -

אמר רבי אבהו בן זוטרתאי אמר רבי יהודה בר זבידא: בקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ומפני מה לא קבעוה - משום טורח צבור. (ברכות י"ב)

אבל מה הייתה הסיבה, ההווא אמינא, שרצו לקבוע אותה? בגלל הפסוק -

מאי טעמא? אילימא משום דכתיב בה: "אל מוציאם ממצרים", לימא פרשת רבית ופרשת משקלות דכתיב בהן יציאת מצרים! אלא אמר רבי יוסי בר אבין: משום דכתיב בה האי קרא: "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו". (שם)

שואל שם רש"י -

כרע שכב. דדמי לבשכבך ובקומך שהקדוש ב"ה שומרנו בשכנו ובקומנו לשכב שלוים ושקטים כארי וכלביא. (שם)

לרש"י קשה מה הקשר לקריאת שמע? והוא מסביר שם שהקב"ה שומרנו בשכנו ובקומנו לשכב שלמים ושלווים

נגמרת פה ואחר תיאסף אל עמריך ומשם תתן לנו כח לחיות כל יום. העבודה שלנו הקשה והיומיומית שלנו היא רק אחרי שמשה עשה לנו את מלחמת מדיין.

הציווי על חלוקת השלל שנראה לנו כלא קשור, כמיותר - הביאור בזה הוא נפלא. לכאורה, כמה שהקב"ה לא יצווה, מחצית הולך לבני ישראל ומזה אחד מן החמישים, שני אחוז, הולכם ללוויים, והמחצית השניה הולכת ליוצאי המלחמה וממנה מרימים אחד מחמש מאות שהולכים לכהנים - 'ועם היתרה תסתדרו כבר במכולת'. אבל לא. ראינו שהרמב"ן אומר שאם הציווי של הקב"ה היה על חמישים וחמש מאות הרי שזה חייב יהיה להתחלק במספרים האלה בלי שארית. זה פלאי פלאות - התורה מפרטת את עשרים הפסוקים האלה כדי להראות שלא היתה שארית. זה התחלק במדויק לשניים ואז לחמש מאות ולחמישים. כשאנחנו מסתכלים על הפירוט של השלל רואים שסטטיסטיקה זה כמעט בלתי ניתן להתקיים. זה בא להדגיש שזה היה על פי ציווי ה', כדי שבני ישראל יוכלו לקיים את הציווי אז הקב"ה התערב לא רק במלחמה אלא הרבה לפני כן. הרי אם היה שם כבש אחד יותר או כבש אחד פחות בחמש השנים האחרונות שקדמו לכך זה לא היה מתחלק במדויק. אתה חושב שיש בעולם עובדות, שיש טבע - ויש מצוות. במלחמת מדיין התגלה שלפני קיום כל מצווה הקב"ה מכשיר עבורה את הקרקע, מכשיר עבורה את כל העולם ומונע מראש כל מניעה וכל עיכוב כדי שאני אוכל לקיים את מצוות ה'. החיים הם הפוך ממה שנדמה לנו. זה לא שיש עולם ואני מקיים מצוות אלא החיים הם שיש מצוות והעולם נועד כדי שאני אוכל לקיים אותם, כי תכלית הבריאה היא להתקרב אל ה' ולהתענג על ה' והדרך לזה היא דרך מצוותיו ובשביל זה הקב"ה מנהל ממלכות ועולמות שלמים כדי לומר לי שאם הוא רוצה שיהיה אחד חלקי חמש מאות ואחד חלקי חמישים אז כל אז כל משרדי החקלאות, הכלכלה והאנרגיה של מואב ומדיין וחלוקת החלוקות שלהם - יתחלקו לפי זה.

בעברית פשוטה - תעזבו קליפות טמאות. גם קליפת נגה היא קליפה. ובואו נהיה אמיתיים עם עצמנו - יהודי, ממה אתה מקבל את החיות שלך - מהקליפה או מהקדושה? ואם אתה אמיתי - תודה שאתה מקבל את החיות שלך גם מהקליפה. זו הסוגיה. מלחמת המדיין באה לומר שאם אתה באמת מאמין שאתה יכול לקבל את חיותך מצד הקדושה, הרי שהקב"ה יסדר את כל העולם כך כדי שתוכל לקיים את הכל בשלמות המדויקת שלו. ושווה להאריך 'ולבזבז' עשרים פסוקים בתורה על זה.

אנחנו שנינו מאותו הכפר - ובכל זאת...

מלחמת מדיין באה לומר שהעולם והמצוות הם לא שני דברים נפרדים, אלא הכל מתחייב מהאינסופי. הכל מקבל את חיותו מהקדושה. מדיין באה ומראה את האנטיתזה לצד השני - הפעור, שכל זבל הוא אלוה, כל הפרשה יכולה להיות אלוהות, כל קליפה.

הפרשה מסתיימת במילים -

ואני עדיין מודע לכך שאני צריך להביא כפרה קרבן ה' על הרהור עברה על שהסתכלנו בבנות מדין, אני יודע. אני יודע את המידה ואת מפסידיה - כמו שהרמח"ל מלמד אותנו במסילה. את הכח זה ביקשו לקבוע בקריאת שמע. הידיעה הזו היא עצם קבלת עול מלכות שמים שלנו.

כשמדברים על מלחמות ישראל במדבר, מזכירים תמיד את עמלק, סיחון ועוג, אבל לא הספיקו להחדיר לנו את מלחמת מדיין. אולי זה טוב כי מדיין זה לא מור"ק של אירועים שהיו פעם אלא זו מלחמה תמידית מהיום בבוקר. זה הסיפור של הרגע. זה מה היה צריך שיתרחש לפני שמה, תיאסף אל עמך, כדי שאחרי שתיאסף אל עמך - נוכל להמשיך "בשבבנו ובקומנו" להיות כארי וכלביא.

ושקטים, וגם קריאת שמע זה ובשכבך ובקומך, כלומר שבשכבך ובקומך אתה מקבל עול מלכות שמיים. זו המצווה היחידה שיש חיוב אחד בבוקר וחיוב נוסף בלילה. יש רק עוד תמיד של שחר ותמיד של בין ערביים בית המקדש. שמערכות השמים, השמש והירח, לא המציאות משפיעה עליך אלא אתה מקבע את המציאות בעול מלכות השמיים שלך. 'ביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע' כי הקב"ה נותן לנו את הכח הזה כארי וכלביא. את זה פספס בלעם במשפט האחרון שיצא לו מהפה. הרי זו ברכתו האחרונה לפני שבלק בא וזרק אותו. "כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו" זה קבלת עול מלכות שמיים בשכבך ובקומך. זה "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד" לפני ההסבר שאמרנו בזה ע"פ אדמו"ר הזקן - הרי אתה ישראל, אתה הרי למעלה מהטבע, אתה שורר עם אלוקים ועם אנשים ויכול. ה' שהוא למעלה מהזמן, למעלה מהמציאות, למעלה מהטבע, היה הווה ויהיה - "אלוהינו" זה מקור כוחנו.

השיעור מוקדש לע"נ
אליהו בן וויזאן ז"ל
ר' צבי מרדכי ב"ר ישראל משה הלוי ז"ל

ולחבדיל לרפואת
עמרם בן איידה חייה,
עביה בת פייגא רחל,
ניתאו בן שני דניאלה,
כרמל מרדכי בן טל שרה

להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ
לעמנואל - 054-7500516